Pars I: Familia Romana

Pensa soluta a cap. XXIV ad cap. XXXV

CAPITVLVM XXIV

PENSVM A

Mārcus rediēns sordidus erat quod humī iacuerat et cruentus quod Sextus eum pulsāverat. Puerī in viā pugnāverant. Tergum Mārcō dolēbat quod magister eum verberāverat. Mārcus ā magistrō verberātus erat quod in lūdō dormīverat nec magistrum recitantem audīverat. Mārcus: "Magister mē verberāvit quod in lūdō dormīveram nec eum recitantem audīveram, sed mē laudāvit quod bene computāveram et scrīpseram."

Verba: lavāre, lāvisse, lautum; vidēre, vīdisse, vīsum; mordēre, momordisse, morsum; dare, dedisse, datum; reprehendere, reprehendisse, reprehēnsum; frangere, frēgisse, frāctum; cognōscere, cognōvisse, cognitum; nōscere, nōvisse; lūdere, lūsisse; cadere, cecidisse; īre, iisse; cupere, cupīvisse; velle, voluisse; loquī, locūtum esse; fatērī, fassum esse.

PENSVM B

Puer aegrōtus [= aeger] dormīre nōn potest sīve in latere dextrō iacet sīve in laevō [= sinistrō]. Itaque surgere cōnātur, sed in lectō recumbit, nam pēs dēnuō [= rūrsus] dolēre incipit. Mārcus clāmat et forem valdē percutit [= pulsat], ita puer inclūsus forem frangere cōnātur. Quīntus clāmōrem et strepitum audit et Syram vocat; quae continuō accurrit. Puer dīcit 'pedem sibi dolēre': "Pēs mihi dolet, ob dolōrem dormīre nōn possum. Fortasse os crūris frāctum est." Syra: "Nōlī flēre!" Quīntus: "Nōn fleō, etsī [= quamquam] dolōrem gravem patior."

PENSVM C

1. Cūr Quīntus mīrātur pedēs suōs aspiciēns? Quia pēs dexter māior est quam pēs sinister.
2. Quam ob rem pēs eius aegrōtat? Quia dē arbore cecidit.
3. Estne frāctum os crūris? Os eius integrum est.
4. Quārē Mārcus forem frangere cōnātur? Ita Mārcus ē cubiculō exīre cōnātur.
5. Quid Syra Quīntō nārrat dē Mārcō? Syra nārrat 'Quīntum in cubiculō inclūsum esse.'
6. Cūr Mārcus rediēns cruentus erat? Quia ā Sextō pulsātus erat.
7. Quārē Mēdus ē vīllā fūgit? Quod amīcam suam vidēre cupīvit.
8. Quid Syra dē cane iānitōris putat? Syra canem lupō ferōciōrem esse putat.
9. Cūr canis Quīntum dīligit? Quia puer canī multa ossa dedit et saepe cum eō lūsit.
10. Cūr Iūlius Mārcum nōn verberāvit? Quia Mārcus iam bis verberātus erat ā magistrō.

CAPITVLVM XXV

PENSVM A

Mēdus (ad Lydiam): "In Graeciam ībō. Comitāre mē! Proficīscere mēcum! Hoc mihi pollicēre! Oblīvīscere Rōmae! Ōsculāre mē!"

Mēdus (ad nautās): "Iam proficīscimini, nautae! Ventus secundus est: intuēmini caelum! Laetāmini!"

Verba: trahere, trāxisse, tractum; petere, petīvisse, petītum; quaerere, quaesīvisse, quaesītum; occīdere, occīdisse, occīsum; relinquere, relīquisse, relictum; interficere, interfēcisse, interfectum; cōnstituere, cōnstituisse, cōnstitūtum; dēserere, dēseruisse, dēsertum; cōnspicere, cōnspexisse, cōnspectum; incipere, coepisse, coeptum; reddere, reddidisse, redditum; reperīre, repperisse, repertum; iubēre, iussisse, iussum; gerere, gessisse, gestum; iacere, iēcisse, iactum; regere, rēxisse, rēctum; cōnscendere, cōnscendisse; accēdere, accessisse; proficīscī, profectum esse; sequī, secūtum esse; oblīvīscī, oblītum esse.

PENSVM B

Quīntus fābulam dē lupō et agnō audīre nōn vult nec fābulam dē Achille, quī Hectorem interfēcit et corpus eius mortuum post currum suum circum moenia [= mūrōs] Trōiae trāxit.

Labyrinthus est magnum aedificium unde nēmō exīre potest, etsī iānua patet. Thēseus, quī patrem Mīnōtaurī, taurum album, iam necāverat, Mīnōtaurum ipsum quoque necāre [= interficere] cōnstituit. Antequam Thēseus, ad pugnam parātus, labyrinthum intrāvit, Ariadna, fīlia rēgis, eī fīlum longum dedit. Ita Ariadna Thēseō auxilium tulit, nam ille fīlum sequēns exitum labyrinthī repperit. Post necem Mīnōtaurī Thēseus cum Ariadnā Naxum nāvigāvit atque ibi [= illīc] eam dēseruit [= relīquit]. Ariadna ab altō saxō prōspiciēbat, sed brevī [= mox] nāvis Thēseī ē cōnspectū eius abiit. Puella misera in lītus dēscendit, ubi hūc et illūc currēns capillum scindēbat, ut faciunt eae quae maerent. Thēseus post mortem patris multōs annōs Athēnās rēxit.

PENSVM C

1. Quid fēcit Achillēs? Achillēs Hectorem interfēcit.
2. Quid fēcit Rōmulus? Rōmulus primōs mūrōs Rōmānōs aedificāvit.
3. Quālem fābulam Quīntus audīre cupit? Fābulam dē mōnstrō ferōcī audīre cupit.
4. Ubi habitābat Mīnōtaurus? In magnō labyrinthō.
5. Quid est labyrinthus? Labyrinthus est aedificium unde difficile est exīre.
6. Quid Mīnōtaurus edēbat? Hominēs edēbat.
7. Cūr tot Athēniēnsēs ad eum mittēbantur? Quia fīlius Mīnōis ab Athēniēnsibus necātus erat.
8. Quis Athēniēnsēs ā Mīnōtaurō servāvit? Thēseus Mīnōtaurum occīdit et cīvēs suōs servāvit.
9. Quōmodo Thēseus exitum labyrinthī repperit? Theseus fīlum Ariadnae secūtus est.
10. Sōlusne Thēseus ē Crētā profectus est? Thēseus nōn sōlus, sed cum Ariadnā profectus est.
11. Ubi Thēseus Ariadnam relīquit? Naxī eam relīquit.
12. Ā quō mare Aegaeum nōmen habet? Ā rēge Aegeō.

CAPITVLVM XXVI

PENSVM A

Nāvēs necessāriae sunt ad nāvigandum. Iūlia dēlectātur in hortō ambulandō et flōrēs carpendō. Mēdus cōnsilium fugiendī excōgitāvit; Lydia eum iūvit in fugiendō. Paulum satis est ad beātē vīvendum.

Verba: iungere, iūnxisse, iūnctum; fīgere, fīxisse, fīxum; mergere, mersisse, mersum; ūrere, ussisse, ustum; movēre, mōvisse, mōtum; capere, cēpisse, captum; invenīre, invēnisse, inventum; cōnsīdere, cōnsēdisse; iuvāre, iūvisse; accidere, accidisse.

PENSVM B

Daedalus exitum labyrinthī invenīre [= reperīre] nōn poterat nec quisquam [= ūllus homō] eum in fugiendō iuvāre poterat. Quoniam igitur aliae viae clausae erant, vir audāx [= audēns] per āera effugere cōnstituit. Cōnsilium patris fīlium dēlectāvit. Tum Daedalus ālās cōnfēcit ex pennis quās cērā iūnxit et in lacertīs fixit. Postquam hoc opus perfēcit, Daedalus fīlium suum artem volandī docuit: "Imitāre mē! Movē ālās sūrsum deorsum hōc modō! Ars volandī haud [= nōn] difficilis est. Sed antequam hinc ēvolāmus, hoc tē moneō: nōlī volāre in īnfimō āere prope mare nec in summō āere prope sōlem. Iam sequere mē! Carcerem nostrum relinquimus, līberī sumus!"

Īcarus in summum caelum ascendēns nōn sōlum Graeciam, vērum [= sed] etiam Asiam ac paene tōtum orbem terrārum dēspiciēbat. Tum vērō id quod pater timuerat accidit [= factum est]: ignis sōlis propinquī cēram mollīvit atque pennās ussit.

Ecce fābula mīrābilis dē puerō temerāriō quī libertātem quaerēns mortem invēnit.

PENSVM C

1. Quis Daedalum in labyrinthum inclūdī iussit? Rēx Mīnōs eum inclūdī iussit.
2. Quōmodo Daedalus effugere cōnstituit? Daedalus per āera effugere cōnstituit.
3. Cūr hominēs volāre nōn possunt? Quia ālīs carent.
4. Ex quibus rēbus Daedalus ālās cōnfēcit? Ex pennis et cērā ālās cōnfēcit.
5. Cūr ālae Īcarum sustinēre nōn poterant? Quia ālās hūc illūc mōvit, nōn sūrsum deorsum.
6. Quid pater et fīlius volantēs vīdērunt? Multās īnsulās Graecās vidērunt.
7. Estne Peloponnēsus magna īnsula? Nōn īnsula, sed paeninsula est Peloponnēsus.
8. Quārē Īcarus in summum caelum ascendit? Īcarus sōlem prope aspicere cupīvit.
9. Quid tum puerō accidit? In mare cecidit.
10. Ubi corpus puerī inventum est? In īnsulā Īcariā.
11. Num haec fābula dēlectandī causā modo nārrātur? Fābula dē Īcarō etiam monendī causā nārrātur.

CAPITVLVM XXVII

PENSVM A

Iūlius colōnō imperat ut mercēdem solvat. Ille dominum ōrat ut patientiam habeat: "Nōlī postulāre ut tantam pecūniam statim solvam!" Dominus colōnō imperat ut taceat et surgat, tum "Prīmum cūrā" inquit "ut uxor et līberī tuī valeant, tum vērō cūrā ut agrōs bene colās et mercēdem solvās!" Dominus colōnōs monet ut labōrent nēve quiēscant: "Moneō vōs ut labōrētis nēve quiēscātis."

Māter fīliam monet ut cauta sit: "Moneō tē ut cauta sīs!" Fābula nōs monet nē temerāriī simus.

Verba: spargere, sparsisse, sparsum; rapere, rapuisse, raptum; neglegere, neglēxisse, neglēctum; dēsinere, dēsiisse; quiēscere, quiēvisse; crēscere, crēvisse; poscere, poposcisse; prōdesse, prōfuisse.

PENSVM B

Mēnse Augustō frūmentum metitur, deinde agrī arantur et novum frūmentum seritur. Agricola quī arat post arātrum ambulat duōs bovēs prae [= ante] sē agēns; arātrum est īnstrūmentum quō agrī arantur. Agricola quī serit nūllō īnstrūmentō ūtitur et sēmen manū spargit. Quī metit falce ūtitur. Agricola est vir cuius negōtium est agrōs colere. Ex Aegyptō, quae terra fertilis est, magna cōpia frūmentī in Italiam invehitur.

Frūgēs vīneārum sunt ūvae ex quibus vīnum efficitur. Calor sōlis vīneīs prōdest, frīgus [↔ calor] vīneīs nocet.

Iūlius in praediō suō Albānō nōn labōrat, sed quiēscit. Rūs quiētum et amoenum [= pulchrum] eum dēlectat. Colōnus aliēnōs agrōs prō dominō absentī colit.

Pāstor est vir quī pecus pāscit et cūrat. Cūra pecoris magnum negōtium est, nōn ōtium, ut pigrī pāstōrēs exīstimant [= cēnsent]. Pāstōrēs nōn tam industriē labōrant quam agricolae. Pāstōris officium est cūrāre nē ovēs aberrent nēve [= et nē] ā lupō rapiantur.

PENSVM C

1. Quid est negōtium agricolae? Negōtium agricolae est agrōs colere.
2. Quandō frūmentum metitur? Mēnse Augustō metitur.
3. Num arātor ipse arātrum trahit? Nōn arātor ipse, sed bovēs arātrum trahunt.
4. Quid est pābulum pecoris? Pābulum pecoris est herba.
5. Unde frūmentum in Italiam invehitur? Ex Āfricā invehitur frūmentum.
6. Quae regiō Āfricae fertilissima est? Aegyptus est regiō Āfricae fertilissima.
7. Cūr necesse est agrōs rigāre? Quia solum nimis siccum est.
8. Quae sunt frūgēs vīneārum? Frūgēs vīneārum sunt ūvae.
9. Num Iūlius ipse in agrīs labōrat? Iūliō necesse nōn est in agrīs labōrāre.
10. Omnēsne colōnī mercēdem solvērunt? Ūnus colōnus mercēdem nondum solvit.
11. Quot sēstertiōs colōnus Iūliō dēbet? Octingentōs.
12. Num uxor colōnī officium suum neglegit? Uxor eius officium suum nōn neglegit; gravida est.
13. Quid est officium pāstōris? Officium eius est ovēs pāscere.
14. Estne Iūlius dominus inhūmānus? Iūlius dominus sevērus est, nec vērō inhūmānus.

CAPITVLVM XXVIII

PENSVM A

Servus dominum ōrābat nē sē verberāret, sed dominus imperāvit ut tacēret et surgeret, tum aliīs servīs imperāvit ut eum prehenderent et tenērent.

Mēdus ā dominō fūgit, ut amīcam suam vidēret et semper cum eā esset. Mēdus: "Ā dominō fūgī, ut amīcam meam vidērem et semper cum eā essem."

Mīnōs imperāvit ut Daedalus et Īcarus in labyrinthum inclūderentur. Īcarus: "Quis imperāvit ut nōs inclūderēmur?" Daedalus: "Mīnōs imperāvit ut ego inclūderer et ut tū mēcum inclūderēris."

Verba: dīvidere, dīvīsisse, dīvīsum; ēicere, ēiēcisse, ēiectum; prōmere, prōmpsisse, prōmptum; vīvere, vīxisse; discere, didicisse; persuādēre, persuāsisse; surgere, surrēxisse.

PENSVM B

Lydia Rōmae vīvere māvult quam in Graeciā, sed Mēdus multīs prōmissīs eī persuāsit ut sēcum proficīscerētur. In Italiā Mēdus dominō sevērō serviēbat.

Nāvis nōndum extrā perīculum est. Multa perīcula nautīs impendent. Praedōnēs maritimī nāvēs persequuntur; nūllum mare tūtum est ā praedōnibus.

Hominēs mortālēs nāscuntur et moriuntur, diī vērō immortālēs sunt. Nūllus deus Rōmānus hominem mortuum ab Īnferīs suscitāre [= excitāre] potest, nē Iuppiter quidem tantam potestātem habet, etsī ille deus māximus habētur [= exīstimātur]. Trēs diī ūniversum mundum inter sē dīvīsērunt.

Chrīstus in oppidō Bethlehem nātus est. Ille verbīs sōlīs efficiēbat ut hominēs caecī vidērent, surdī audīrent, mūtī loquerentur, claudī ambulārent.

PENSVM C

1. Fretum Siculum quid est? Est fretum angustum, quod Siciliam ab Italiā disiungit.
2. Ubi nātus est Chrīstus? In oppidō Bethlehem.
3. Quid Iaīrus Chrīstum rogāvit? Chrīstum rogāvit, ut filiam suam mortuam suscitāret.
4. Quae perīcula nautīs impendent? Tempestātēs, saxa, praedōnēs sunt perīcula quae nautīs impendent.
5. Cūr nautae praedōnēs maritimōs metuunt? Praedōnēs nāvēs persequuntur, ut mercēs et pecūniam rapiant.
6. Quālī dominō Mēdus in Italiā serviēbat? Mēdus dominō sevērō serviēbat.
7. Quārē Mēdus ā dominō suō fūgit? Quia in patriam suam reverti cupivit cum amīcā suā.
8. Num Lydia laetō animō Rōmā profecta est? Lydia trīstī animō profecta est, quia amīcās suas relīquit.
9. Quōmodo Mēdus eī persuāsit ut sēcum venīret? Mēdus eī dōnō pulcherrimō persuāsit.
10. Cūr Mēdus nescit quid respondeat? Quia pecūniā dominī suī ānulum ēmit.
11. Quem Mēdus accēdere videt? Mercātōrem videt.
12. Tūne in Graeciā vīvere māvīs quam in patriā tuā? Mālō in patriā meā vīvere.

CAPITVLVM XXIX

PENSVM A

Magister puerōs monet ut pulchrē scrībant. Sextus tam pulchrē scrībit ut magister eum laudet. Magister ipse calamum sūmit, ut litterās scrībat.

Daedalus ālās cōnfēcit ut ē labyrinthō ēvolāret. Īcarus tam altē volāvit ut sōlī appropinquāret, quamquam pater eum monuerat nē temerārius esset.

Herī Quīntus arborem ascendit, ut nīdum quaereret, etsī pater eum monuerat ut cautus esset. Medicus Quīntō imperāvit ut oculōs clauderet, nē cultrum medicī vidēret. Quīntus tam pallidus erat ut Syra eum mortuum esse putāret.

Sōl ita lūcēbat ut pāstor umbram peteret, nē in sōle ambulāret.

Tantus atque tālis deus est Iuppiter ut Optimus Māximus appellētur.

Verba: vehere, vēxisse, vectum; pōnere, posuisse, positum; āmittere, āmīsisse, āmissum; allicere, allēxisse, allectum; ēripere, ēripuisse, ēreptum; secāre, secuisse, sectum; suādēre, suāsisse; dēsilīre, dēsiluisse; canere, cecinisse; crēdere, crēdidisse; cōnfitērī, cōnfessum esse; lābī, lāpsum esse.

PENSVM B

Orpheus, fidicen nōbilis, tam pulchrē canēbat ut ferae appropinquārent [= prope venīrent] ac fluviī cōnsisterent. Etiam ad Īnferōs dēscendit, ut inde [= illinc] uxōrem suam redūceret. Nēmō tam ignārus est ut Orpheum ignōret.

Arīōn quoque omnibus nōtus est. Cum ille magnās dīvitiās sēcum in nāve habēret, nautae pauperēs hominī dīvitī invidēbant eumque necāre cōnstituērunt. Arīōn, cum vītam suam in perīculō esse sentīret, pecūniam nautīs dōnāvit [= dedit] eōsque ōrāvit ut sibi parcerent. Precibus permōtī nautae eī permīsērunt ut ante mortem carmen caneret. Hōc factō Arīōn in mare dēsiluit; sed delphīnus eum in dorsō sedentem ad lītus vēxit. Ita ille servātus est, cum iam salūtem dēspērāret. Nautae, cum Arīonem appārēre [= in cōnspectum venīre] vidērent, prōtinus [= statim] maleficium suum cōnfessī sunt.

PENSVM C

1. Quōmodo mercātōrēs lucrum faciunt? Lucrum faciunt mercēs emendō et māiōre pretiō vēndendō.
2. Cūr mercātor Rōmānus trīstis est? Quia mercēs eius ēiectae sunt.
3. Quārē mercēs ēiectae sunt? Mercēs ēiectae sunt, nē nāvis mergerētur.
4. Quid mercātor deōs precātur? Deōs precātur ut mercēs sibi reddant.
5. Quārē ad Īnferōs dēscendit Orpheus? Ut uxōrem suam inde redūceret.
6. Num nautae Arīonem gladiīs interfēcērunt? Nōn ita, sed imperāvērunt ut in mare dēsilīret.
7. Quōmodo Arīōn servātus est? Delphīnus eum ad lītus vēxit.
8. Quid nōs monet haec fābula? Fābula nōs monet nē umquam salūtem dēspērēmus.
9. Cūr Polycratēs ānulum suum abiēcit? Quia sē nimis fēlīcem exīstimābat.
10. Ubi ānulus eius inventus est? In ventre piscis.

CAPITVLVM XXX

PENSVM A

Syra: "Iam dormī, Quīnte! Cum bene dormīveris, valēbis." Quīntus: "Nōn dormiam antequam tū mihi fābulam nārrāveris. Cum fābulam audīverō, bene dormiam. Cum bene dormīverō, brevī sānus erō, nisi medicus mē necāverit!"

Patria salva erit sī mīlitēs nostrī fortiter pugnāverint. Dux: "Nisi vōs fortiter pugnāveritis, mīlitēs, hostēs castra nostra expugnābunt." Mīlitēs: "Num quid nōbīs dabitur, sī fortiter pugnāverimus?"

Verba: induere, *indu*isse, *indūt*um; ēligere, ē*lēg*isse, ē*lēct*um; coquere, *cox*isse, *coct*um; sternere, *strāv*isse, *strāt*um; fundere, *fūd*isse, *fūs*um; miscēre, *miscu*isse, *mixt*um; exhaurīre, ex*haus*isse, ex*haust*um; revertī, re *vert*isse/re*vers*um esse; ūtī, ūsum esse.

PENSVM B

Iūlius Cornēlium et Orontem, amīcōs et *hospitēs* suōs, cum uxōribus ad *cēnam* vocāvit. Cum hospitēs veniunt, Iūlius in *balneō* lavātur. Aemilia eōs *salvēre* iubet [= salūtat] et marītum suum tardum excūsat. Cornēlius ad vīllam suam reversus ōtiō *fruitur*. Orontēs, quī ex longō *itinere* revertit, vītam rūsticam nōn *iūcundam*, sed *molestam* esse cēnset. Hospitēs in ātriō exspectant, dum cibus *coquitur*. Servus quī in *culīnā* cibum coquit, *cocus* appellātur. In *triclīniō* sunt trēs lectī: lectus summus, medius, *imus*; in singulīs lectīs *singulī* aut *bīnī* aut ternī *convīvae* accubant. Rōmānī in lectīs cubantēs *cēnant*.

Tandem puer 'cēnam parātam esse' *nūntiat*. In mēnsā sunt *vāsa* et pōcula ex *argentō* facta. Cibus omnibus *placet*, māximē autem *carō* laudātur. *Ministrī* [= servī] vīnum in pōcula *fundunt*. Orontēs vīnum merum *pōtat* [= bibit], cēterī convīvae aquam vīnō *miscent*.

Sine cibō homō *diū* vīvere potest, sine aquā *paulisper* tantum. *Famēs* mala rēs est, sed multō pēior est *sitis*. Ex malīs minimum *ēligere* oportet.

PENSVM C

1. Quī sunt Cornēlius et Orontēs? *Amīcī et hospitēs Iūliī sunt.*
2. Ubi est Iūlius cum hospitēs adveniunt? *In balneō.*
3. Quid est balneum? *Est locus ubi corpus lavātur.*
4. Nōnne iūcunda est vīta rūstica? *Certē vīta rūstica iūcunda est.*
5. Quid est cocī negōtium? *Cocī negōtium est cibum coquere.*
6. Num Rōmānī in sellīs sedentēs cēnant? *Rōmānī nōn in sellīs sedentēs, sed in lectīs cubantēs cēnant.*
7. Quot lectī sunt in triclīniō? *Trēs lectī: summus, medius, imus.*
8. Quot convīvae in singulīs lectīs accubant? *In singulīs lectīs singulī aut bīnī aut ternī convīvae accubant.*
9. Ex quā māteriā pōcula et vāsa facta sunt? *Ex argentō.*
10. Tūne vīnum aquā calidā mixtum bibis? *Vīnum merum bibere soleō.*

CAPITVLVM XXXI

PENSVM A

In hīs exemplīs syllabae quae dēsunt add*endae* sunt:

Mercēs ad diem solv*enda* est. Quī fūrtum fēcit pūni*endus* est. Quidquid dux imperāvit mīlitibus faci*endum* est. Quid magis opt*andum* est quam vīta beāta? E malīs minimum ēlig*endum* est. In perīculīs dēspēr*andum* nōn est. Pater dīcit 'fīlium pūni*endum* esse, nōn laud*andum*.'

Verba: tangere, *tetig*isse, *tāct*um; accipere, ac*cēp*isse, ac*cept*um; auferre, *abstul*isse, *ablāt*um; statuere, *statu*isse, *statūt*um; bibere, *bib*isse; audēre, *aus*um esse.

In exemplīs quae sequuntur vocābula add*enda* sunt.

PENSVM B

Herī Mēdus ā dominō *aufūgit* aliquantum pecūniae sēcum *auferēns*. Mēdus dominum suum nōn amat, sed *ōdit*. Iūlius, quī eum Rōmae *latēre* [= occultārī] putat, magnum *praemium* dabit eī quī eum invēnerit *priusquam* [= antequam] Italiam relīquerit. Iūlius dīcit 'mulierēs nimis *clēmentēs* esse ac facile virīs nēquissimīs *ignōscere*.' *Quidquid* dominus imperāvit servō faciendum est. Solō, vir *sapiēns*, Athēniēnsibus *lēgēs* optimās scrīpsit. Patrem suum necāre *scelus* inhūmānum est. Iūlius nōndum *senex* est ut Nestor, sed adhūc *iuvenis* ut Paris ille quī Helenam ā marītō *abdūxit*. "*Quisquis* amat valeat!" cantat Orontēs, quī *ēbrius* est quod *nimium*[= nimis multum] vīnī pōtāvit.

PENSVM C

1. Quis fuit Midās? *Midās fuit rēx avārus, quī aurī cupidus erat.*
2. Quamobrem Midās fame et sitī cruciābātur? *Quia quidquid tetigerat in aurum mūtābātur.*
3. Cūr Iūlius illam fābulam audīre nōn vult? *Iūlius illam fābulam nōvit.*
4. Ubi Cornēlius servum Iūliī vīdit? *In viā Latīnā eum vīdit.*
5. Quantum pecūniae Mēdus sēcum abstulit? *Nōnāgintā sēstertiōs abstulit.*
6. Estne Mēdus adhūc Rōmae? *Mēdus Rōmam iam relīquit.*
7. Quid faciet Iūlius sī Mēdum invēnerit? *Iūlius eum sevērē pūniet.*
8. Quōmodo hominēs ā maleficiīs dēterrentur? *Poenīs sevērīs.*
9. Quam fēminam Paris abdūxit? *Paris Helenam, fēminam pulcherrimam, abdūxisse nārrātur.*
10. Quī hominēs ad bēstiās mittuntur? *Hominēs scelestī ad bēstiās mittuntur.*
11. Cūr Orontēs pedibus stāre nōn potest? *Orontēs sub mēnsam lābitur, quia ēbrius est.*

CAPITVLVM XXXII

PENSVM A

Dominus dubitat num pāstor ovēs bene cūrāverit. Dominus: "Dīc mihi, pāstor, utrum in campō dormīveris an vigilāveris." Pāstor: "Mīror cūr mē interrogēs utrum dormīverim an vigilāverim. Semper officium meum faciō." Dominus: "Ergō dīc mihi cūr herī ovis ē grege aberrāverit ac paene ā lupō capta sit." Pāstor mīrātur unde dominus hoc audīverit.

Iūlius servōs interrogat num Mēdum vīderint. Servī: "Nescīmus quō fūgerit, ut tibi dīximus. Cūr nōs interrogās num eum vīderimus?" Iūlius: "Id interrogō, quia dubitō vērumne dīxeritis!"

Verba: vincere, vīcisse, victum; agere, ēgisse, āctum; flectere, flexisse, flexum; offerre, obtulisse, oblātum; redimere, redēmisse, redēmptum; tollere, sustulisse, sublātum; adesse, affuisse.

PENSVM B

Priusquam Pompēius, dux ēgregius [= optimus], classī Rōmānae praepositus est, cūncta [= omnia] maria infesta erant praedōnibus, quī Rōmānōs ita contemnēbant ut etiam portūs Italiae oppugnārent. Tanta erat vīs praedōnum ut nēmō iīs resistere posset. Nēmō sine metū mortis aut servitūtis nāvigābat. Aliquot [= complūrēs] īnsulae ab incolīs relinquēbantur. Rōmae frūmentum tam cārum erat ut multī pauperēs fame (= inopiā cibī) perīrent.

Pīrātae, quī aliquandō [= aliquō tempore] Caesarem cēperant, XX talenta seu [= sīve] D mīlia sēstertium ab eō postulāvērunt, sed Caesar, vir superbus, L talenta iīs obtulit. Tantō pretiō Caesar redēmptus est.

Omnēs amīcī prō beneficiīs grātiās agunt, sed paucī posteā grātiam referre volunt. Vēra amīcitia rāra est. Difficile est beneficiōrum meminisse. Fortēs fortūna adiuvat.

PENSVM C

1. Cūr Pompēius classī Rōmānae praepositus est? *Quia dux ēgregius erat.*
2. Cūr amīcī nostrī ab alterā nāve fugiunt? *Eam nāvem praedōnum esse putant.*
3. Utrum ventus secundus an adversus est? *Ventus secundus est.*
4. Quantum gubernātor pīrātīs offerre potest? *Decem mīlia sēstertium.*
5. Num ipse tantum pecūniae possidet? *Quod ipse nōn possidet amīcī prō eō solvent.*
6. Quandō vērus amīcus cognōscitur? *In rēbus adversīs cognōscitur vērus amīcus.*
7. Quōmodo Mēdus servus factus est? *Cum pecūniam mūtuam reddere nōn posset, servus factus est.*
8. Cūr Mēdus adhūc nihil nārrāvit dē eā rē? *Nē quis eum glōriōsum exīstimāret.*
9. Suntne praedōnēs quī eōs persequuntur? *Nōn praedōnēs, sed nāvēs longae Rōmānae sunt.*
10. Cūr Mēdus etiamnunc perterritus est? *Mēdus timet nē ā mīlitibus capiātur.*
11. Quō nāvēs longae cursum flectunt? *Nāvēs longae ad orientem cursum flectunt.*

CAPITVLVM XXXIII

PENSVM A

Magister epistulam ad Iūlium scrīpsit, cum Mārcus in lūdō dormīvisset nec magistrō pāruisset. Sī Mārcus bonus discipulus fuisset, magister eum laudāvisset nec epistulam scrīpsisset.

Mārcus: "Herī in cubiculō inclūsus sum, cum pater epistulam tuam lēgisset. Nisi tū eam epistulam scrīpsissēs, ā patre laudātus essem." Magister: "Epistulam scrīpsī cum in lūdō dormīvissēs nec mihi pāruissēs. Sī industrius fuissēs, tē laudāvissem nec epistulam scrīpsissem." Mārcus: "Etiam sī industrius fuissem et tibi pāruissem, mē nōn laudāvissēs!"

Clēmēns estō, domine! Patientiam habētō! Servōs probōs laudātō, sed improbōs pūnītō!

Industriī estōte, servī! Cum dominus loquitur, tacētōte et audītōte! Semper officium facitōte!

Verba: īnstruere, īnstrūxisse, īnstrūctum; cōgere, coēgisse, coāctum; caedere, cecīdisse, caesum; convertere, convertisse, conversum; percutere, percussisse, percussum; intellegere, intellēxisse, intellēctum; prōcurrere, prōcurrisse; dēsistere, dēstitisse; prōgredī, prōgressum esse.

PENSVM B

Ūna legiō cōnstat ex V vel VI mīlibus hominum, quī in X cohortēs dīviduntur. Exercitus prōcēdēns agmen dīcitur. Exercitus ad proelium [= pugnam] īnstrūctus aciēs appellātur. Post victōriam dux ā mīlitibus 'imperātor' nōminātur. Sī mīlitēs fortiter pugnāvērunt, virtūs eōrum ab imperātōre laudātur. Officium mīlitis est sanguinem effundere prō patriā.

Aemilius, quī in capitulō XII commemorātus est, ūnā cum Valeriō, adulēscente eiusdem aetātis, in Germāniā stipendia meruit. Tabellārius pūblicus XV ferē [= circiter] diēbus Rōmā in Germāniam properāre [= celeriter īre] potest. Difficile est Alpēs trānsīre. Mīlitēs Rōmānī citrā Dānuvium sunt, hostēs sunt ultrā Dānuvium.

PENSVM C

1. Quae arma gerunt auxilia? *Arma leviōra, ut arcūs sagittāsque, gerunt.*
2. Quid est signum legiōnis? *Signum legiōnis est aquila argentea.*
3. Quōmodo mīlitēs in aciem īnstruuntur? *In trēs ōrdinēs īnstruuntur.*
4. Ad quod studium pater Aemilium hortābātur? *Pater eum ad studium litterārum hortābātur.*
5. Quō Aemilius adulēscēns missus est? *In Germāniam ad exercitum missus est.*
6. Cūr Aemilius epistulās legēns permovētur? *Quia patriam et amīcōs suōs dēsīderat.*
7. Quamobrem ipse paucās epistulās scrīpsit? *Quia paulum eī ōtium fuit ad epistulās scrībendās.*
8. Quī nūntius nocte in castra allātus est? *'Magnum numerum hostium ad castra prōgredī'.*
9. Cūr hostēs castra Rōmāna nōn expugnāvērunt? *Quia Rōmānī castra sua bene dēfendērunt.*
10. Num Tibullus vītam mīlitārem laudat? *Tibullus vītam mīlitārem ōderat.*

CAPITVLVM XXXIV

PENSVM A

Hī versūs in syllabās brevēs et longās et in pedēs dīvidendī sunt notīs appositīs:

Scrībere mē quereris, Vēlōx, epigrammata longa.
— ∪∪|— ∪∪|— —|— ∪∪| — ∪∪|— ∪
Ipse nihil scrībis: tū breviōra facis!
—∪∪|— —|—‖— ∪∪|—∪ ∪|—

Dās numquam, semper prōmittis, Galla, rogantī.
— —| — —|— —|— —|— ∪ ∪|——
Sī semper fallis, iam rogo, Galla, negā!
— —|— —|—‖ — ∪ ∪| — ∪ ∪|—

Quem recitās meus ‿est, ō Fīdentīne, libellus.
— ∪∪|— ∪∪| — —|——|—∪ ∪|——
Sed male cum recitās, incipit ‿esse tuus!
— ∪∪|— ∪∪|—‖—∪∪| — ∪ ∪|—

Bella's, nōvimus, ‿et puella, vērum'st,
— —|—∪ ∪| — ∪|—∪|— —
et dīves, quis ‿enim potest negāre?
——|— ∪ ∪| — ∪|— ∪|—∪
Sed cum tē nimium, Fabulla, laudās,
— — |—∪ ∪|— ∪|—∪| — —
nec dīves neque bella nec puella's!
——|— ∪ ∪| —∪|— ∪|——

PENSVM B

Dum gladiātōrēs *certant* [= pugnant], *spectātōrēs* dēlectātī manibus *plaudunt*. Fēminīs nōn *libet* gladiātōrēs spectāre.

Ovidius in *circō* sedēns ōrābat ut vinceret ille cui amīca eius *favēbat*. Hoc nārrātur in *prīncipiō* [= initiō] carminis. Cum poēta *fātum* [= fortūnam] Priamī canere vellet, puella in *gremiō* eius sēdit eīque mīlle *bāsia* dedit. Ovidius *ingenium* mulierum bene nōverat.

Lucernīs *accēnsīs*, Iūlius recitat carmen *bellum* [= pulchrum] dē *passere* Lesbiae mortuō: "*Lūgēte*, ō Venerēs...!" Versibus *ultimīs* [= postrēmīs] dēmōnstrātur *ratiō* [= causa] dolōris. Catullus Lesbiam uxōrem *dūcere* cupiēbat, at illa Catullō *nūbere* nōluit. *Mēns* poētae inter amōrem et *odium* dīvidēbātur.

PENSVM C

1. Quid Rōmānī in amphitheātrō spectant? Certamina gladiatorum exspectant
2. Quid Fabia in theātrō spectāvit? *Fabia cōmoediam Plautī spectāvit*.
3. Quis fuit Ovidius? *Ovidius fuit poēta Rōmānus*.
4. Quārē Ovidius in circum vēnerat? *Vēnerat, ut cum amīcā suā sedēret*.
5. Quae carmina recitat Iūlius? *Iūlius carmina Catullī recitat*.
6. Cūr ocellī Lesbiae turgidī rubēbant? *Puella lūgēbat quod passer eius mortuus erat*.
7. Cūr poēta Lesbiam et amābat et ōderat? *Quia Lesbia infida erat*.
8. Num sacculus Catullī plēnus erat nummōrum? *Sacculus eius vacuus erat – sīve plēnus arāneārum!*
9. Quid scrīpsit Mārtiālis? *Epigrammata scrīpsit*.
10. Cūr librōs suōs nōn mīsit Pontiliānō? *Nē Pontiliānus suōs librōs mitteret Mārtiālī!*
11. Tūne Cinnam bonum poētam fuisse putās? *Putō eum malum poētam fuisse*.
12. Cūr Laecāniae dentēs niveī erant? *Quia dentēs eius ēmptī erant*.
13. Ex quibus syllabīs cōnstat pēs dactylus? *Dactylus cōnstat ex syllabā longā et duābus brevibus*.
14. Ex quibus pedibus cōnstat hexameter? *Ex quīnque dactylīs et ūnō spondēō*.

CAPITVLVM XXXV

PENSVM A

Dēclīnā haec vocābula:

[1] *āla*, nōmen fēminīnum I dēclīnātiōnis:
Singulāris: nōm. *haec āla*, acc. *hanc ālam*, gen. *huius ālae*, dat. *huic ālae*, abl. *hāc ālā*. Plūrālis: nōm. *hae ālae*, acc. *hās ālās*, gen. *hārum ālārum*, dat. *hīs ālīs*, abl. *hīs ālīs*.

[2] *pēs*, nōmen masculīnum III dēclīnātiōnis:
Singulāris: nōm. *hic pēs*, acc. *hunc pedem*, gen. *huius pedis*, dat. *huic pedī*, abl. *hōc pede*. Plūrālis: nōm. *hī pedēs*, acc. *hōs pedēs*, gen. *hōrum pedum*, dat. *hīs pedibus*, abl. *hīs pedibus*.

[3] *ōrāre*, verbum āctīvum I coniugātiōnis (pers. I sing.):
Indicātīvus: praes. *ōrō*, imperf. *ōrābam*, fut. *ōrābō*, perf. *ōrāvī*, plūsquamperf. *ōrāveram*, fut. perf. *ōrāverō*.

Contrāria (vocābula quae rēs contrāriās significant): commūnis et *proprius*, addere et *dēmere*.

PENSVM C

1. Quae sunt partēs ōrātiōnis? *Nōmen, prōnōmen, verbum, adverbium, (participium), coniūnctiō, praepositiō, interiectiō.*
2. Estne *discipulus* nōmen proprium? *Nōmen appellātīvum est.*
3. Cāsūs nōminum quī sunt? *Nōminātīvus, accūsātīvus, genetīvus, datīvus, ablātīvus, vocātīvus.*
4. Quī sunt gradūs comparātiōnis? *Positīvus, comparātīvus, superlātīvus.*
5. Prōnōmen quid est? *Pars ōrātiōnis quae prō nōmine pōnitur.*
6. Quot sunt coniugātiōnēs verbōrum? *Sunt quattuor.*
7. Num *intus* et *forīs* adverbia temporis sunt? *Nōn adverbia temporis, sed locī sunt.*
8. Cui cāsuī iungitur *inter* praepositiō? *Inter casuī accūsātīvō iungitur.*
9. Quae praepositiōnēs ablātīvō iunguntur? *Praepositiōnēs* ab/ā, cum, dē, ex/ē, prae, prō, sine, cōram.
10. Quibus cāsibus iungitur *in* praepositiō? *Ablātīvō aut accūsātīvō.*
11. Interiectiō quid significat? *Interiectiō significat mentis affectum.*

Coniūnctīvus: praes. *ōrem*, imperf. *ōrārem*, perf. *ōrāverim*, plūsquamperf. *ōrāvissem*.

[4] *dīcere*, verbum āctīvum III coniugātiōnis (pers. I sing.):

Indicātīvus: praes. *dīcō*, imperf. *dīcēbam*, fut. *dīcam*, perf. *dīxī*, plūsquamperf. *dīxeram*, fut. perf. *dīxerō*.
Coniūnctīvus: praes. *dīcam*, imperf. *dīcerem*, perf. *dīxerim*, plūsquamperf. *dīxissem*.

Verba: laedere, *laes*isse, *laes*um; plaudere, *plaus*isse, *plaus*um; parere, *peper*isse, *part*um; retinēre, re*tinu*isse, re*tent*um; accendere, *accend*isse, *accēns*um; dēmere, *dēmps*isse, *dēmpt*um; adicere, ad*iēc*isse, ad*iect*um; sedēre, *sēd*isse; nūbere, *nūps*isse; sapere, *sapī*isse.

PENSVM B

Nōmen est pars *ōrātiōnis* quae corpus aut rem significat. *Aemilia* et *Iūlia* nōmina *propria* sunt, *māter* et *filia* sunt nōmina *appellātīva*. *Cāsūs* nōminum sunt nōminātīvus, genetīvus, cēt. Gradūs *comparātiōnis* sunt trēs: *positīvus*, comparātīvus, superlātīvus. Adiectīva quae comparantur *quālitātem* aut quantitātem significant. *Amāre* est verbum prīmae *coniugātiōnis*. Interiectiō mentis *affectum*, ut laetitiam vel dolōrem, significat. *Īra* est affectus eius quī īrātus est. Frātrēs geminī tam *similēs* sunt quam ōva.

Synōnyma (vocābula quae idem ferē significant): plānum facere et *explānāre*, fortasse et *forsitan*, ideō et *propterea*, citrā et *cis*, ecce et *ēn*.

Pars I: Familia Romana Exercitia Latina Solvta

CAPITVLVM XXIV

Exercitium 1
1. ego, vōs. vōbīs
2. nōs, tibi, tū
3. vōs, mihi, mē
4. tē, tē
5. mē, sē
6. nōs, tibi
7. sē, sē
8. tē
9. mē, mē, mihi
10. sibi
11. vōbīs, vōbīs
12. nōbīs, tē, nōbīs, nōbīs

Exercitium 2
1. aegrōtus, convertit, latere, laevō
2. continuō, recumbit
3. dēnuō, dolōrem
4. mīrātur, parēs, imparēs
5. sonus, subitā
6. subitō, strepitū
7. percutere
8. valdē
9. frangere, aliter
10. iūxtā
11. os, ossa
12. flēre, etsī, patitur
13. ignōrat
14. intus, nōscere, cupit

Exercitium 4
1. laetāre
2. cōnsōlārī, loquī, cōnsōlāre, loquere
3. comitārī, comitāre
4. intuērī, intuēre
5. opperīrī, opperīre

Exercitium 5
1. ambulāverat, iacuerat
2. pugnāverant, iacuerant
3. pulsāverat, pulsātus erat
4. verberātī erant, dormīverant
5. lēgerat, scrīpserat
6. mīserat
7. laudāta erat
8. laudātae erant
9. frāctum ... erat

Exercitium 6
1. comitātus est
2. veritus est
3. ōsculātus est, ōsculāta est
4. arbitrāta est
5. cōnsōlātī sunt
6. cōnātus es
7. cōnātum esse, cōnātus sum
8. mentītus est
9. locūtus est
10. mentītum esse, fassus est, mentītus sum, locūtus sum
11. locūtī sumus, mentītī sumus
12. locūtōs esse, mentītōs esse

Exercitium 7
1. verberātus erat
2. fuerat, dormīverat, pugnāverat, dīxerat, mentītus erat
3. verberātus eram, pūnītus eram
4. verberātus erās, fuerās, dormīverās, pugnāverās, dīxerās, pūnītus erās
5. fueram, dormīveram, pugnāveram, dīxeram
6. fuerant, dormīverant
7. fuerāmus, dormīverāmus, fuerātis, audīverātis
8. appellātī erant
9. pulsātī erātis
10. appellātī erāmus

Exercitium 8
1. digitō mediō
2. monte Vesuviō
3. cēterīs viīs
4. Venere
5. ānulō gemmātō
6. Mārcō
7. lupō
8. nive
9. ōceanō
10. sōle

Exercitium 9
1. perfectum, plūsquamperfectum
2. perfectī
3. *~erās, ~erat, ~erāmus, ~erātis, ~erant*
4. *~eram ~erāmus ~eram ~erāmus*
5. *~erās ~erātis ~erās ~erātis*
6. *~erat ~erant ~erat ~erant*
7. *~eram ~erāmus ~eram ~erāmus*
8. *~erās ~erātis ~erās ~erātis*
9. *~erat ~erant ~erat ~erant*
10. *fueram, fuerās, fuerat, fuerāmus, fuerātis, fuerant*
11. plūsquamperfectum
12. themate, imperfectō
13. *≈us eram ≈ī erāmus*
14. *≈us erās ≈ī erātis*
15. *≈us erat ≈ī erant*

Exercitium 10
1. *cecidisse*
2. *cognōvisse, cognitum*
3. *cupīvisse*
4. *dedisse, datum*
5. *fassum*
6. *frēgisse, frāctum*
7. *iisse*
8. *lāvisse, lautum/lavātum*
9. *locūtum*
10. *lūsisse*
11. *momordisse, morsum*
12. *nōvisse*
13. *rediisse*
14. *reprehendisse, reprehēnsum*
15. *voluisse*
16. *vīdisse, vīsum*

CAPITVLVM XXV

Exercitium 1
1. agnus, forte
2. trahunt, regere
3. currum
4. moenia, interfēcit
5. aedificāvit, humilās
6. fābulam
7. mōnstrō, vorat
8. saevum, timidus
9. ōlim, terribile, taurī
10. complūrēs, quotannīs
11. aedificium, patet
12. mīrābilēs

Exercitium 3
1. hīc, hinc
2. hinc, hūc
3. illūc, illīc
4. illinc, hūc
5. illinc

Exercitium 4
1. rēx
2. expugnātiōnem
3. mortem
4. cupidus
5. glōriae, necāre, cīvēs, cōnstituit
6. parātus
7. fīlum, auxilium
8. brevī, polliceor
9. morā, occīdit
10. exitum

Exercitium 6
1. comitāminī, opperīminī
2. pollicēre
3. proficīscere, comitāre
4. intuēminī, proficīsciminī
5. sequere
6. laetāminī, sequiminī, revertiminī
7. verēre, opperīre

Exercitium 7
1. necem, solvit
2. dēseruit
3. lītore
4. saxum, prōspiciēns
5. cōnspectū, dēscendit
6. ibi, maerent
7. rēxit
8. nārrātiōnis
9. oblīvīscī

Exercitium 8
1. urbem, urbis
2. vocābula Latīna, vocābulōrum Latīnōrum
3. patriam, glōriam, patriae, glōriae
4. mortem, mortis
5. patriae, glōriae, Mīnōtaurum
6. Mīnōtaurī
7. Mārcum, Mārcī

Exercitium 10
1. imperātīvus
2. imperātīvus, plūrālis
3. *cōnāre, cōnāminī*
4. *verēre, verēminīī*
5. *loquere, loquiminī*
6. *partīre, partīminī*

Exercitium 11
1. *accessisse*
2. *cōnscendisse*
3. *cōnspexisse, cōnspectum*
4. *cōnstituisse, cōnstitūtum*
5. *dēseruisse, dēsertum*
6. *gessisse, gestum*
7. *iēcisse, iactum*
8. *coepisse, coeptum*
9. *interfēcisse, interfectum*
10. *iussisse, iussum*
11. *oblītum*
12. *occīdisse, occīsum*
13. *petīvisse, petītum*
14. *profectum*
15. *quaesīvisse, quaesītum*
16. *reddidisse, redditum*
17. *rēxisse, rēctum*
18. *relīquisse, relictum*
19. *repperisse, repertum*
20. *secūtum*
21. *trāxisse, tractum*

CAPITVLVM XXVI

Exercitium 1
1. celer
2. celeris
3. celer
4. celeris
5. celer
6. celere

Exercitium 2
1. persecūtus
2. celeris
3. cōnsequī
4. cōnfēcerat, carcerem
5. haud, cōnsūmpsit
6. vērum, reliquam
7. fugā
8. invenīre, quisquam, iūvit
9. quoniam, audāx, effugere
10. cōnsilium
11. paene

Exercitium 4
1. nāvigandum
2. nārrandī, nārrandō
3. audiendī, dormiendum
4. scrībendum
5. scrībendō, legendō, computandō, discendī
6. scrībendō, scrībendī
7. nāvigandō
8. ambulandō, aspiciendō
9. fugiendī
10. volandī, volandī
11. vīvendum
12. audiendō, imitandō

Exercitium 5
1. līber
2. trāns
3. orbem
4. excōgitāverat, ēvolāre
5. opus, ingentēs, pennīs, fīxit
6. quidem, nātūram
7. perfectum, artis, imitārī
8. studiōsus, levāre
9. sūrsum, deorsum, tamquam
10. īnfimō, summō, ignis, mollīre, ūrere, cautus
11. lacertus

Exercitium 7
1. persecūtus
2. ōsculātus
3. locūtus
4. secūtus
5. veritus
6. arbitrātus

Exercitium 8
1. paenīnsula
2. lībertāte, multitūdinem
3. suspiciēns, orbem, dēspiciēns
4. temerārius
5. accidit, propinquus
6. quatiēns
7. vērum, causā
8. cāsū, māximē
9. revocat
10. videntur
11. vidētur
12. sīn
13. aberrāre

Exercitium 10
1. gerundium
2. genetīvus, ablātīvus
3. *vocandum, vocandī, vocandō*
4. *videndum, videndī, videndō*
5. *legendum, legendī, legendō*
6. *audiendum, audiendī, audiendō*

Exercitium 11
1. *accidisse*
2. *cēpisse, captum*
3. *cōnsēdisse*
4. *-fēcisse, -fectum*
5. *fixisse, fixum*
6. *invēnisse, inventum*
7. *iūnxisse, iūnctum*
8. *iūvisse, iūtum*
9. *mersisse, mersum*
10. *mōvisse, mōtum*
11. *-spexisse, -spectum*
12. *ussisse, ustum*

CAPITVLVM XXVII

Exercitium 1
1. stilō
2. stilō, tabulā
3. gladiō, scūtō, aliīs armīs
4. gladiō, scūtō, aliīs armīs
5. nāve, currū, equō
6. ālīs, pedibus
7. linguā, auribus

Exercitium 2
1. amoenus, cingitur
2. frūmentum, agrī
3. negōtium, agricola
4. arat, ūtitur
5. īnstrūmentum
6. arātor, arātrum, prae, agit
7. spargit
8. crēscit, sēminibus
9. metere, mātūrum
10. falx
11. serunt, dēnique, colunt
12. frūgēs, fertilēs
13. pāscuntur
14. pecus
15. parum, cōpia, invehitur
16. -ve
17. regiō
18. rudēs
19. vītēs
20. vīnum, ūvae

Exercitium 4
1. cōnsīdant et taceant
2. magister Mārcō imperat ut surgat et respondeat
3. domina ancillae imperat ut intret
4. gubernātor nautīs imperat ut aquam hauriant
5. dominus servīs imperat ut industriē labōrent
6. Iūlius iānitōrī imperat ut vigilet et domum bene cūstōdiat
7. dux mīlitibus imperat ut oppidum hostium oppugnent
8. Iūlius servō imperat ut medicum arcessat
9. medicus Quīntō imperat ut ōs aperiat et linguam ostendat
10. medicus Iūliō imperat ut bracchium puerī teneat
11. Iūlius servīs imperat ut cōnsistant et maneant

Exercitium 5
1. praedium
2. labōrant, labōrem, exīstimant
3. suburbānō, quiēscit
4. prae, cēnset
5. urbāna, ōtium
6. circā
7. rūs
8. colōnus, prō
9. quīdam
10. ut, abs
11. nē ... quidem, prōicit, ōrat
12. patiēns
13. rapere
14. precibus, gravidam, trīcēsimum
15. cūra, patientiam
16. neglegit

Exercitium 7
1. solvat, solvās
2. solvam
3. pugnent, vincant, pugnētis, vincātis
4. pugnēmus, vincāmus
5. scrībās, veniās, valeās, amēs
6. sim, sītis
7. sīs, sīmus

Exercitium 8
1. vocētur, interrogētur (vocārī, interrogārī)
2. prehendātur, teneātur (prehendī, tenērī)
3. prohibeantur
4. ēgrediātur, mittātur
5. videāris, audiāris
6. lavētur, lavēris, proficīscāris
7. laver, proficīscar
8. laventur, lavēminī, proficīscāminī
9. lavēmur, proficīscāmur

Exercitium 9
1. rūsticīs
2. calor
3. prōdest, quidquam, nocet, frīgus
4. siccum
5. grex
6. nē, nēve
7. nēquam
8. immātūrum, prohibēre
9. nē
10. inhūmānus

Exercitium 11
1. praesēns
2. coniūnctīvus
3. coniūnctīvus praesentis
4. *-ēs, -ētis, -ās, -ātis; -em, -ēmus, -am, -āmus*
5. *-em -ēmus -am -āmus*
6. *-ēs -ētis -ās -ātis*
7. *-et -ent -at -ant*
8. *-am -āmus -am -āmus*
9. *-ās -ātis -ās -ātis*
10. *-at -ant -at -ant*
11. *sīs, sit, sīmus, sītis, sint*
12. coniūnctīvus
13. coniūnctīvus praesentis passīvī
14. *-ēris, -ēminī, -āris, -āminī; -er, -ēmur, -ar, -āmur*
15. *-er -ēmur -ar -āmur*
16. *-ēris -ēminī -āris -āminī*
17. *-ētur -entur -ātur -antur*
18. *-ar -āmur -ar -āmur*
19. *-āris -āminī -āris -āminī*
20. *-ātur -antur -ātur -antur*

Exercitium 12
1. *crēvisse*
2. *dēsīsse*
3. *neglēxisse, neglēctum*
4. *poposcisse*
5. *prōfuisse*
6. *quiēvisse*
7. *rapuisse, raptum*
8. *sparsisse, sparsum*

CAPITVLVM XXVIII

Exercitium 1
1. trīgintā, trīcēsimō
2. quadrāgintā, quadrāgēsimō
3. quīnquāgintā, quīnquāgēsimō
4. sexāgintā, sexāgēsimō
5. septuāgintā, septuāgēsimō
6. octōgintā, octōgēsimō
7. nōnāgintā, nōnāgēsimō
8. centum, centēsimō
9. ducentīs, ducentēsimō
10. trecentīs, trecentēsimō
11. quadringentīs, quadringentēsimō
12. quīngentīs, quīngentēsimō
13. sescentīs, sescentēsimō
14. septingentīs, septingentēsimō
15. octingentīs, octingentēsimō
16. nōngentīs, nōngentēsimō
17. mīlle, mīllēsimō

Exercitium 2
1. fretum, disiungit
2. ēicere
3. animus
4. utrum, oboedīre
5. nātus, eō, velut, adōrāvērunt
6. turba
7. ūniversā, fāmam
8. mortālis, immortālis
9. nāscuntur, moriuntur
10. caecus, surdus, mūtus, claudus
11. extendit, libellum, apprehendit
12. dicta, memorat

Exercitium 4
1. surgeret, ambulāret
2. aperīret, ostenderet
3. pugnārent, timērent
4. mitterentur
5. cavēret, occīderētur
6. opperīrētur
7. inclūderētur
8. esset
9. vidērent, audīrent, loquerentur, essent

Exercitium 5
1. rogat
2. ēvolvit, prīncipe, suscitāvit
3. per, potestātem
4. mundum
5. habētur
6. rēgnat, Īnferōs, animae, versārī
7. vigiliā, nāviculā
8. cōnstantēs
9. salvum
10. cessāvit

Exercitium 7
1. essem
2. manērem, venīrem
3. manērēs, venīrēs
4. ascenderētis
5. essēmus, ascenderēmus, ascenderem
6. ascenderēs, essēs, facerēs
7. essētis, servārēminī
8. servārēris, servārer
9. servārēmur

Exercitium 8
1. ut scrībat
2. ut ... faciant
3. nē ... ambulet
4. nē frīgeant
5. ut ... servāret
6. ut ... ēvolāret
7. nē ... vidēret
8. ut ... sānārentur

Exercitium 9
1. salvā, perīmus
2. tranquillitās
3. perīcula, impendent
4. praedōnēs
5. tūtum
6. perīculōsum
7. vorāgō
8. vītāre
9. spērat
10. māvult, servīre, eundī
11. mālle, mālō
12. potius, pervenient
13. persuādēre
14. admīrātur
15. attentus
16. pecūlium

Exercitium 11
1. coniūnctīvus
2. coniūnctīvus imperfectī
3. *-rēs, -ret, -rēmus, -rētis, -rent*
4. *-rem -rēmus -rem -rēmus*
5. *-rēs -rētis -rēs -rētis*
6. *-ret -rent -ret -rent*
7. *-erem -erēmus -rem -rēmus*
8. *-erēs -erētis -rēs -rētis*
9. *-eret -erent -ret -rent*
10. *essēs, esset, essēmus, essētis, essent*
11. coniūnctīvus
12. coniūnctīvus imperfectī passīvī
13. *-rēris, -rētur, -rēmur, -rēminī, -rentur*
14. *-rer -rēmur -rer -rēmur*
15. *-rēris -rēminī -rēris -rēminī*
16. *-rētur -rentur -rētur -rentur*
17. *-erer -erēmur -rer -rēmur*
18. *-erēris -erēminī -rēris -rēminī*
19. *-erētur -erentur -rētur -rentur*

Exercitium 12
1. *dīdicisse*
2. *dīvīsisse. dīvīsum*
3. *ēiēcisse, ēiectum*
4. *mortuum*
5. *nātum*
6. *persuāsisse*
7. *prōmpsisse, prōmptum*
8. *surrēxisse*
9. *vīxisse*

CAPITVLVM XXIX

Exercitium 1
1. faciam, alam, vīvāmus
2. respondeam, dīcam, taceam, excūsem
3. respondeat
4. agam, vertam, petam, invocem
5. faciāmus, inveniāmus, petāmus
6. maneam, proficīscar, rīdeam, plōrem, rīdeat, plōret

Exercitium 2
1. fundō
2. nōnnūllī, dēterrentur
3. remanent
4. aestimāre
5. lucrum, spēs
6. queritur, āmīsī
7. fēlīcēs, nostrum, vītam
8. maestum, frūstrā
9. iactūrā, dīvitiās
10. vestrum, mīrum
11. laetitia, afficit, trīstitia
12. perturbātus, precātur
13. adicitur

Exercitium 4
1. illūstret
2. discat
3. laudētur
4. crēdat
5. timeant
6. cognōscat eret
7. accēderent
8. appellārētur
9. remanērent
10. operīrētur

Exercitium 5
1. nōtus, ignārus
2. nōbilis
3. ignōtus
4. rapidī, cantum
5. parcerent, permittite
6. permōtī, abstinērent
7. dēsiluit, fidēs, celsā, carmen
8. allectus, subiit, dorsō, exposuit
9. inde, prōtinus
10. quasi, fallācem
11. repente, appāruit
12. maleficium, cōnfessī
13. salūte
14. dēspērāre

Exercitium 7
1. nāvigāret, habēret
2. dormīret
3. vidēret
4. appropinquāret
5. intellegeret
6. amāret
7. habēret, relinqueret
8. iactārētur
9. vidērent
10. esset, metueret
11. habeam

Exercitium 8
1. plōret
2. sit
3. dolēret
4. dīceret
5. doleat
6. habeat
7. habeās
8. esset
9. scīrent, esset, faceret
10. vīveret

Exercitium 9
1. fūrem, surripuit
2. fūrtum, dōnāret
3. dētrahit, abiciat
4. fēlīcitās, invidērent
5. pretiōsum, invidiam, sēsē
6. secābat
7. nōnnumquam, finītur
8. fortūnam
9. vēlōcem, appropinquāre, suādet
10. rēmīs
11. beneficium

Exercitium 11
1. *allēxisse, allectum*
2. *āmīsisse, āmissum*
3. *cecinisse*
4. *cōnfessum*
5. *crēdidisse*
6. *dēsiluisse*
7. *ēripuisse, ēreptum*
8. *lāpsum*
9. *posuisse, positum*
10. *secuisse, sectum*
11. *suāsisse*
12. *vēxisse, vectum*

CAPITVLVM XXX

Exercitium 1
1. prūdenter
2. dīligenter
3. neglegenter
4. frequenter
5. cōnstanter, patienter

Exercitium 2
1. cēna, circiter
2. hospitēs, recipiuntur, balneō
3. tardum, diū
4. dēmum, salvēre
5. vīsere
6. fruitur, requiēscit
7. iūcundam, molestam
8. itinere, nūntiāre
9. dīligēns
10. praeest
11. contrahit

Exercitium 4
1. laborāvit
2. labōrāverat
3. labōrāverit
4. labōrāvērunt
5. labōrāverant
6. labōrāverint

Exercitium 5
1. parāverit, exōrnāverint
2. exōrnātum erit
3. ambulāverint
4. pulsātae erunt
5. dormīverit, ambulāverit
6. pugnāverint
7. fuerit, laudātus erit

Exercitium 6
1. cēnant
2. famem, sitim
3. paulisper
4. equidem, bonum
5. ēligere
6. culīna, coquitur
7. parat, cocus
8. ministrī
9. convīvium, exōrnātur, sternitur
10. triclīniō, īmus
11. convīvae, accubant, singulī, bīnī, ternī
12. prīdem

Exercitium 8
1. fuerit, computāverit, scrīpserit, dormīverit
2. fueris, dormīveris
3. fuerō, computāverō, scrīpserō, dormīverō
4. computāveris, scrīpseris
5. fuerint, computāverint, scrīpserint, dormīverint
6. fueritis, dormīveritis
7. fuerimus, computāverimus, scrīpserimus
8. computāveritis, scrīpseritis
9. pulsātus eris
10. pulsātus erō
11. pulsātī eritis
12. pulsātī erimus

Exercitium 9
1. ambulēmus
2. gaudeāmus
3. bibāmus, canāmus
4. exhauriāmus
5. cōnscendāmus, proficīscāmur

Exercitium 10
1. accumbunt
2. vāsa, argentea, argentō
3. apportant
4. holeribus, carō, genera, appōnuntur
5. acūtō
6. gustāvit, aspergit, sale, placet
7. miscēre, merum, pōtat
8. lībertīnus, līberātus
9. mel

10. acerbum, dulce
11. prōferre, fundere
12. exhausit
13. complentur
14. sānē, sententiam
15. glōriōsus

Exercitium 12
1. futūrum, perfectum
2. perfectī
3. *~eris, ~erit, ~erimus, ~eritis, ~erint*
4. 7. *~erō ~erimus*
5. 8. *~eris ~eritis*
6. 9. *~erit ~erint*
10. *fueris, fuerit, fuerimus, fueritis, fuerint*
11. futūrum, perfectum passīvī
12. themate, futūrō
13. *≈us erō ≈ī erimus*
14. *≈us eris ≈ī eritis*
15. *≈us erit ≈ī erunt*

Exercitium 13
1. *coxisse, coctum*
2. *ēlēgisse, ēlēctum*
3. *exhausisse, exhaustum*
4. *fūdisse, fūsum*
5. *induisse, indūtum*
6. *miscuisse, mixtum*
7. *revertisse/reversum*
8. *strāvisse, strātum*
9. *ūsum*

CAPITVLVM XXXI

Exercitium 1
1. quādam, quīdam
2. quaedam
3. quandam
4. quoddam
5. cuidam, cuidam
6. quendam
7. cuiusdam, quōdam
8. quōdam
9. quīdam, quibusdam
10. quibusdam
11. quāsdam
12. quibusdam
13. quaedam
14. quōrundam, quārundam

Exercitium 2
1. memoria
2. avārus, optat
3. quidquid
4. mūnus
5. pōtiō
6. impatiēns, asinīnīs
7. aufūgit, aliquantum, abstulit
8. quantum
9. fīdēbat, fīdum, infīdōs, fīdē
10. cōnfīdet
11. praesentem
12. quamobrem
13. simul atque
14. īnfēlīx

Exercitium 4
1. quam
2. quot
3. quanta
4. quantum
5. quot, quot, tot
6. quālis
7. quot, tot

Exercitium 5
1. latēre
2. praemium, retrāxerit, priusquam
3. fugitīvus, cruce, cruciātur, ideō
4. clēmēns, ignōscit
5. iūstus
6. iniūstus, iniūriam
7. ōdērunt
8. scelus, suppliciō, iūs
9. scelestōs
10. sapiēns, lēgēs, poenam, statuit
11. crūdēlis, cōram
12. vetat
13. nimium
14. iuvenis

Exercitium 7
1. laudandī, pūniendī
2. interrogandus
3. corrigenda, vertendus
4. dēlendae
5. dīcendum
6. ferendī
7. scrībendae
8. lavandās
9. mittendōs
10. solvendam
11. bibendum, dormiendum
12. tacendum
13. cōnsōlanda
14. sequendum
15. dīcendum, mentiendum

Exercitium 8
1. iānitōrī
2. servō
3. nōbīs
4. mihi
5. mihi, tibi
6. nōbīs, vōbīs
7. cui
8. cēterīs
9. omnibus

Exercitium 9
1. dēbilēs, mōs
2. super, rūmor
3. ēducātus
4. abdūxit, namque
5. senex, nōnāgēsimum
6. funditus
7. quisquis
8. ēbrius, nimium
9. fābulātur
10. nūgās
11. vetus
12. quidquid
13. invalidus

Exercitium 11
1. gerundīvum
2. *laudandus, monendus, legendus, audiendus*
3. scrībenda est

Exercitium 12
1. *accēpisse, acceptum*
2. *ausum*
3. *abstulisse, ablātum*
4. *bibisse*
5. *statuisse, statūtum*
6. *tetigisse, tāctum*

CAPITVLVM XXXII

Exercitium 1
1. cūncta, infesta
2. servitūtem
3. incolīs
4. vīs, audācia, contemnerent
5. praepositus, ēgregius, ubīque
6. victōriā, populō, grātus
7. cārum, aliquot, inopiā, vīle
8. victōrem
9. proximum
10. classis, percurrit, mercātōriās, tuētur
11. gentēs
12. cómmūnia
13. nūbilum, adversus
14. vīribus, rēmigāre

Exercitium 3
1. ā servīs quaerit
2. ā nautīs quaesīvit
3. ab Aemiliā quaerēbat
4. ā Syrā petit
5. ab amīcā petīvit
6. mē rogās/ōrās

Exercitium 4
1. verberātus sit, verberātus sīs
2. verberātus sim
3. dīxerit, fuerit, pāruerit
4. fueris, pārueris
5. fuerim, pāruerim
6. dīxeris
7. dīxerim
8. verberātī sint, verberātī sītis
9. verberātī sīmus
10. dīxerint, fuerint, pāruerint
11. fueritis, pārueritis
12. fuerimus, pāruerimus
13. dīxeritis
14. dīxerimus

Exercitium 5
1. neu
2. ēdūcit, inermis, dissuādet, resistat
3. dōnec
4. intereā, flexīs, voluntās
5. offerre, praefert
6. redimere, grātiam
7. reminiscitur, poēta
8. meminit
9. deest, amīcitia
10. grātiam, agere, referre

Exercitium 7
1. nē plōrāveris
2. nē clāmāveritis
3. nē timueritis
4. nē ... fēceris
5. nōlīte fugere
6. nōlī ... relinquere

Exercitium 8
1. aliquandō
2. mūtuam, condiciōne
3. utinam
4. pīrātae, talenta
5. superbus, minātus
6. armāvit
7. dēsistunt
8. nē, amphitheātrō
9. cursum
10. etiamnunc

Exercitium 9
1. valeat, pereat
2. dent
3. valeant, sint
4. perdat
5. errēs
6. revertar
7. mergātur, prohibeant

Exercitium 10
1. nē ... aberrent
2. nē ... accidat
3. nē ... occīderētur
4. nē ... appropinquāret
5. nē mergerētur
6. nē ... vītent

Exercitium 12
1. coniūnctīvus
2. perfectī
3. *~eris, ~erit, ~erimus, ~eritis, ~erint*
4. *~erim ~erimus ~erim ~erimus*
5. *~eris ~eritis ~eris ~eritis*
6. *~erit ~erint ~erit ~erint*
7. *~erim ~erimus ~erim ~erimus*
8. *~eris ~eritis ~eris ~eritis*
9. *~erit ~erint ~erit ~erint*
10. fueris, fuerit, fuerimus, fueritis, fuerint
11. coniūnctīvus perfectī
12. themate, coniūnctīvō
13. *≈us sim ≈ī sīmus*
14. *≈us sīs ≈ī sītis*
15. *≈us sit ≈ī sint*

Exercitium 13
1. *affuisse*
2. *ēgisse, āctum*
3. *flexisse, flexum*
4. *obtulisse, oblātum*
5. *redēmisse, redēmptum*
6. *sustulisse, sublātum*
7. *vīcisse, victum*

CAPITVLVM XXXIII

Exercitium 1
1. bīna
2. terna
3. quaterna
4. quīna
5. sēna
6. dēna
7. dēnās
8. quaterna, quīna, sēna
9. singulīs, singulī, bīnī, ternī
10. dēnōs, quīnī
11. bīnae, bīnī

Exercitium 2
1. legiō, cohortēs
2. adiunguntur, auxilia
3. ōrdine
4. prōgreditur, agmen
5. signum, argentea
6. idōneum, īnstruuntur
7. proelium, aciēs
8. hortātur
9. prōcurrunt, caedunt
10. imperātor
11. circumdantur, mūnīta
12. commemorātur, virtūs
13. nātus, aetātis
14. mīlitārem, studēbat, studium, cōgere
15. stipendia
16. praecipuē, pūblicīs, prīvātīs
17. prīdiē, posterō
18 fatīgātur

Exercitium 4
1. nārrandum, fābulam nārrandam
2. nārrandī, narrandō, fābulae nārrandae, fābulā nārrandā
3. scrībendum, scrībendās
4. scrībendō, scrībendīs
5. discendum, discendam, discenda
6. legendī, legendōrum
7. cūstōdiendārum
8. cūstōdiendās
9. cūstōdiendīs
10. persequendōs
11. patriae videndae

Exercitium 5
1. arduī
2. ferē, properāre
3. trānsferre
4. longē, dēsīderat
5. gaudiō, valētūdine
6. effundere
7. citrā, ultrā, amnem, trānsīre
8. tamdiū, quamdiū
9. praestāre
10. trīnās, ūnās
11. rīdiculum

Exercitium 7
1. dormīvisset, scrīpsisset, pāruisset
2. accēpisset, lēgisset, fuisset
3. negāvisset, fuissēs, pāruissēs, scrīpta ... esset
4. audīvissēs, scrīpsissēs, laudātus essēs, accēpissem
5. fuissem, pāruissem, laudātus ... essem, audīvissem, scrīpsissem, accēpissēs
6. dormīvissent, scrīpsissent, pāruissent
7. accēpissent, lēgissent, fuissent
8. negāvissent, fuissētis, pāruissētis, scrīptae ... essent
9. audīvissētis, scrīpsissētis, laudātī essētis, accēpissēmus
10. fuissēmus, pāruissēmus, laudātī ... essēmus, audīvissēmus, scrīpsissēmus, accēpissētis
11. aedificāvisset, necāvisset

Exercitium 8
1. habērem, habērem, ambulārem
2. scīrem, essem, legerem, scīrem
3. essem
4. fēcissem, vīveret, fēcissem, vīveret
5. essem, essēs, essēmus, īrēmus
6. ascendissem, essem, cubārem, ascendissem, essem

Exercitium 9
1. ratibus, cōpulātīs, secundum
2. convocātī, excurrere
3. ērūpērunt
4. diūtius, etenim
5. rīpam, ulteriōrem, citeriōre
6. caedem
7. vulnerātus, vulnus
8. plērīque, incolumēs
9. lēgātōs, pācem
10. fore
11. dīram, ēnsēs, horrendōs
12. ōtiōsus

Exercitium 10
1. estō, pārētō
2. estōte, pārētōte
3. respondētō, dīcitō
4. facitōte
5. venītō
6. nūntiātō
7. scrībitō

Exercitium 12
1. coniūnctīvus
2. perfectī
3. *~issēs, ~isset, ~issēmus, ~issētis, ~issent*
4. 7. *~issem* *~issēmus*
5. 8. *~issēs* *~issētis*
6. 9. *~isset* *~issent*
10. *fuissem, fuissēs, fuisset, fuissēmus, fuissētis, fuissent*
11. coniūnctīvus plūsquamperfectī
12. themate, coniūnctīvō imperfectī
13. *≈us essem* *≈ī essēmus*
14. *≈us essēs* *≈ī essētis*
15. *≈us esset* *≈ī essent*

Exercitium 13
1. futūrī
2. imperātīvus, imperātīvus futūrī plūrālis
3. praesentis
4. *amātō, amātōte*
5. *monētō, monētōte*
6. *legitō, legitōte*
7. *audītō, audītōte*
8. *estō, estōte*

Exercitium 14
1. *cecīdisse, caesum*
2. *coēgisse, coāctum*
3. *dēstitisse*
4. *effūdisse, effūsum*
5. *īnstrūxisse, īnstrūctum*
6. *percussisse, percussum*
7. *intellēxisse, intellēctum*
8. *prōcurrisse*
9. *prōgressum*

CAPITVLVM XXXIV

Exercitium 1
1. fore, futūrum
2. fore, futūram
3. fore, futūrōs
4. fore
5. fore

Exercitium 2
1. operam
2. scalpellō, misellum, laesit
3. lūdum, certāmen
4. dummodo, certet
5. gladiātōrēs, spectātōrēs, plaudunt
6. rētia
7. implicāre
8. plērumque, favent, palmam
9. libet, circō, scaenicōs, theātrō
10. aurīga, circēnsibus,
11. lūgent
12. cōmoediam, ācrī, geminōs
13. ingenium, ratiōnem, iuvat

Exercitium 4
1. nōvisse
2. nōvisse, nōvī
3. nōvit
4. nōverat
5. ōdī
6. ōdisse
7. ōdērunt
8. ōderat
9. meministī
10. meminērunt
11. meminisse

Exercitium 5
1. poēticae, prīncipium, libenter
2. venustā, gremiō, bāsia
3. fātō
4. tenebrae, accendunt
5. lucernīs, passere, dēliciae
6. bella, dēvorāre
7. ultimī, ocellīs, turgidīs
8. perpetuum, affirmābat, dūcere, nūbere
9. mēns, dubia, odium
10. sēria, arāneārum

Exercitium 7
1. multīs servīs, dominō suō
2. dominō sevērō, eī
3. puerō, eī
4. Lydiae
5. nautīs, iīs
6. Arionī, eīque, sibi, mihi, mihi
7. castrīs Rōmānīs, castrīs, mīlitibus suīs
8. amīcō, tibi
9. Mēdō, praedōnibus
10. gladiātōribus, quibus
11. litterīs, eī
12. omnibus, omnibus
13. Catullō, amīcae suae

Exercitium 8
1. iocōsī, rīsum
2. epigrammata
3. sinū
4. ōscitāre
5. versiculōs
6. nīl
7. nivea
8. anus
9. sapit
10. ērubēscit
11. testibus, prōsiliunt
12. opēs

Exercitium 10
1. syllabīs, brevēs
2. vōcālem
3. longa, diphthongum, cōnsonantem
4. *na, mo, sa, bi, ce, re; nō, tē, dī, nec, pos, sum, dī, quā, rē*
5. *im-pli-cu-it-que- su-ōs- cir-cum-me-a- col-la- la-cer-tōs*
6. *quis-qui-s‿a-mat-va-le-at- pe-re-at- quī- nes-ci-t‿a-mā-re*
7. *ō-d'e-t‿a-mō- quā-r'id- fa-ci-am- for-tas-se- re-quī-ris*
8. pedēs
9. *nō-n‿a-mo, tē- sa-bi-, dī-ce-re; -dī- nec-, pos-sum, quā-rē*
10. dactylus
11. spondēus
12. trochaeus
13. hexameter, spondēī, dactylus, spondēus
14. pentameter
15. hendecasyllabus
16. *nīl mihi| dās vī|vus dī|cis post| fāta da|tūrum*
laudat‿a|mat cant|at nos|trōs mea| Rōma li|bellōs
cui lē|gisse sa|tis nō|n‿est epi| grammata| centum
nīl‿il|lī sati|s‿est ‖Caedici|āne ma|lī

Eercitium 11
1. *accendisse, accēnsum*
2. *dēlēvisse, dēlētum*
3. *implicuisse, implicitum*
4. *laesisse, laesum*
5. *peperisse, partum*
6. *plausisse*
7. *retinuisse, retentum*
8. *sapiisse*
9. *sēdisse*

CAPITVLVM XXXV **Exercitium 1** 1. ōrātiōnis, coniūnctiō, interiectiō 2. propria, appellātīva 3. sacerdōs 4. quālitātem, comparārī 5. gradūs, positīvus 6. genera 7. cāsūs 8. persōnālia 9. possessīva 10. dēmōnstrātīva 11. relātīvum 12. interrogātīva 13. īnflectere **Exercitium 2** 1. modī 2. persōna, dēmitur 3. significātiōnem, explānat 4. cōpulātīva, disiūnctīva, causālis 5. praepositiōnēs 6. quandō 7. mentiōnem 8. affectūs, īra, admīrātiō 9. similēs **Exercitium 3** 1. dēclīnātiōnēs, *-ī, -ae, -is, -ūs, -ēī* 2. *via viam viae..., annus, annum, annī.....* 3. coniugātiōnēs, *-āre, -ēre, -ere, -īre* 4. *laudō laudās laudat..., claudō claudis claudit.....* 5. indēclīnābilēs, *celerius, celerrimē* 6. synōnyma, *forsitan* 7. *dēmpsisse, dēmptum; adiēcisse, adiectum*		